

Hlavné obsahové celky a teológia Nového zákona

Novozákonné knihy – ich celkový počet je 27 – sú menej rozsiahle v porovnaní so Starým zákonom, ale svojím významom ich prevyšujú. V knihách NZ sa hovorí o splnení Božieho plánu spásy novou, definitívnou a večnou zmluvou Boha s celým ľudstvom, ktorú uzavrel sám Boží syn Ježiš Kristus svojou krvou na spásu všetkých ľudí.

Pozostávajú z nasledujúcich blokov kníh:

1) Evanjeliá a Skutky apoštolov (4+1) - Štyri evanjeliá sú samostatné spisy, každý z nich prináša základné údaje o Ježišovi Kristovi, o jeho verejnej činnosti, o smrti a zmŕtvychvstaní. Niektoré z nich (Mt a Lk) podávajú na začiatku aj správy o jeho detstve. Všetky evanjeliá majú historický charakter, nie sú to však životopisy v prísnom zmysle slova, ale charakterizujú sa ako svedectvá o živote a náuke vteleného Slova, Ježiša Krista, nášho Vykupiteľa. Každé evanjelium predstavuje autonómny spis s vlastnou štruktúrou, literárnymi vlastnosťami a teologickými ťažiskami podľa toho, čo chcel autor zdôrazniť a komu adresoval svoj spis. Evanjeliá majú uprostred všetkých novozákonných spisov dominantné postavenie, pretože predstavujú základné svedectvo o Ježišovi Kristovi a sú apoštolského pôvodu. Evanjeliá nie sú najstaršie spisy Nového zákona, vznikli až s odstupom niekoľkých desaťročí po udalostiach s Ježišom Kristom. Čas od udalostí k redakcii evanjelií bol vyplnený ústnym ohlasovaním Evanjelia.

Skutky apoštolov sa bezprostredne napájajú na evanjeliá, najmä na Lukášovo evanjelium, pretože s tretím evanjeliom majú spoločného autora. Jedinečnosť tejto knihy je v tom, že prináša správy o bezprostredných udalostiach po Ježišovom nanebovstúpení, ako jediná kniha NZ rozpráva o zoslaní Ducha Svätého a o prvých misijných krokoch ranej Cirkvi. Veľmi cenné sú aj správy o apoštolskom sneme v Jeruzaleme a o obrátení a misijných cestách svätého Pavla, Apoštola národov.

2) Pavlove listy (14) - V novozákonných spisoch sa 13 listov uvádza pod menom Apoštola národov, svätého Pavla. List Hebrejom je však iného charakteru, ale napriek tomu bol už v najstaršej kresťanskej tradícii považovaný za súčasť Pavlovského korpusu (lat. *Corpus Paulinum*). Apoštol Pavol prešiel veľmi dramatickou cestou, kým sa dostal k viere v Krista. Pôvodom bol Židom z diaspory, narodený v meste Tarzus. S historickým Ježišom sa zrejme nikdy nestretol, za apoštola však bol povolaný na základe zjavenia pri Damasku. Svoje listy adresuje kresťanom v cirkevných obciach, ktoré skoro všetky sám založil. Vo svojich listoch rieši konkrétne otázky v kresťanských komunitách. K najhlavnejším témam patria: náuka o Kristovi (kristológia), vykupiteľské dielo Ježiša Krista, ospravedlnenie človeka, náuka o Cirkvi (ekleziológia), náuka o posledných veciach (eschatológia), rôzne etické otázky a pod. Pavlove listy sú krásnym svedectvom obrátenia človeka ku Kristovi a vrúcnosti lásky ku Kristovi, spolupatričnosti ku kresťanom a zodpovednosti za Cirkev.

3) Katolícke listy (7) - Tieto listy dostali svoj názov (lat. *Corpus Catholicum*) podľa toho, že vytvárajú osobitnú skupinu spisov, nazvaných podľa svojich autorov, a nie podľa adresátov, ako je to v prípade Pavlových listov. Ďalším dôvodom tohto názvu (katolícky = všeobecný) je to, že listy sú určené celej Cirkvi. Dva listy (1Pt; 1Jn) sú protokánonické, ostatné sú deuterokánonické. O ich obsahu a teologických témach možno povedať, že zachytávajú obdobie posledných desaťročí 1. storočia po Kristovi. To je obdobie konca apoštolskej doby a nástupu prvých bludov. Všetky listy sa odvolávajú na apoštolskú náuku a dôsledne ju obhajujú. Ich význam spočíva predovšetkým v tom, že obsahujú mnohé povzbudenie pre praktický život, povzbudzujú k vernosti v prenasledovaniach, vystríhajú pred falošnými učiteľmi a povzbudzujú ku kresťanskej láske.

4. Apokalypsa (1) - Je to posledná kniha Nového zákona a celého Božieho zjavenia. Jej autorom je Ján, o ktorom nie je isté, či je to apoštol Ján alebo niekto iný z okruhu apoštola Jána. Kniha je určená siedmim cirkvám v Malej Ázii a chce tamojších kresťanov pripraviť na blížiacu sa prenasledovanie. Robí to najrôznejšími obrazmi, ktoré sú plné symbolov, často krát neidentifikovateľných, ktoré vystupujú v sériách po sedem (7 cirkví, 7 rán, 7 jazdcov, 7 pečatí a pod.). Zmyslom týchto sedmičiek je poukázať na drámu zápasu medzi dobrom a zlom, medzi Bohom a satanom. Posledné slovo však bude mať Boží Baránok, Ježiš Kristus, ku ktorému sa smú priblížiť iba vyvolení, teda tí, čo s ním vytrvali v skúškach.

Posledné kapitoly tejto knihy sú krásnymi opismi nového Jeruzalema, Baránkovej nevesty – Cirkvi a jej túžby po príchode ženícha, Ježiša Krista.

